

Bijlage 1: Mogelijke gezichtspunten bij het statendebat

Deze bijlage bevat eerst (1) algemene opmerkingen/gezichtspunten die bij het hele Statendebat een rol kunnen spelen en vervolgens (2) meer gedetailleerde opmerkingen die meer specifiek spelen in de context van voorstel 2 van het burgerinitiatief. Een groot deel van het onderstaande is ontleend aan de deskundigenbijeenkomst rond megastallen in het provinciehuis op 8 januari 2010.

1. Enkele algemene opmerkingen/gezichtspunten die een rol kunnen spelen bij de standpuntbepaling aangaande de afzonderlijke voorstellen van het burgerinitiatief.

- Voor wat betreft de relatie tussen volksgezondheid en intensieve veehouderij is er nog veel onbekend (bijdrage Dick Heederik). Met name gaat het dan over de invloed van bedrijven op de omgeving. Er gaat hier onderzoek voor lopen (zie hieronder) waarvan de resultaten op zijn vroegst eind 2010, begin 2011 beschikbaar komen. (Over de effecten van het intensieve veehouderijbedrijf op boeren/werknemers is veel meer bekend.)
- Schaalvergroting in de intensieve veehouderij zorgt voor toename van gezondheidsrisico's: grotere kans op verspreiding van micro-organismen via lucht en mest (bijdrage Henk Jans). Risico op muteren van virussen met grote gevolgen voor volksgezondheid (bijdrage Alfons Olde Loohuis).
- Een belangrijke oorzaak van het ontstaan van de resistentie zit in het grote, vooral preventieve, antibioticagebruik (bijdragen Dick Mevius en Jan Flamelink).
- Binnen de visie dat intensieve veehouderij toekomst heeft geldt dat zoneren (afstanden tussen kwetsbare functies en bedrijven) een deel van de oplossing is, op het individuele bedrijfsniveau (o.a. technische maatregelen, management, antibioticagebruik) ligt een veel belangrijker ander deel.
- De discussie rond concentratie kent twee aspecten, concentratie van bedrijven in een gebied en concentratie van dieren op een bedrijf.
- In 2013 moeten vrijwel alle intensieve veehouderijen (enkele kleinere niet) voldoen aan regels rond ammoniak en welzijn. Ondernemers besluiten nu óf en waar ze gaan investeren. Na dat besluit is kiezen voor een nieuwe locatie of een andere bedrijfsvoering zeker de eerste tien jaar niet meer aan de orde. De verwachting is dat veel intensieve veehouderijen binnen een paar jaar zullen stoppen.
- Voor de toekomst van de intensieve veehouderij is het wezenlijk dat individuele ondernemers weten waar en onder welke voorwaarden men het eigen bedrijf ontwikkelen kan.
- Er is discussie over de vraag of de intensieve veehouderij in Brabant wel toekomst heeft. In het voorbereidingstraject zijn de geluiden vernomen dat dat in het algemeen gesproken niet het geval is (zie de bijdrage van Jan Douwe van der Ploeg op de deskundigenbijeenkomst), dan wel of specifieke sectoren nog wel toekomst hebben (zie de bijdrage van Gé Backus: fokzeugensector wel, vleesvarkenssector niet). De varkenshouderij opereert in een open Europese markt, niet in een regionale markt.
- Er wordt verschillend gedacht over de relatie tussen megastallen en dierenwelzijn. De visie van Karel de Greef (dierwetenschapper Wageningen Universiteit) is dat ze voor het dierenwelzijn noch positief noch negatief zijn. Marijke de Jong van de Dierenbescherming wijst megastallen af. Hoofdargumenten: in een megastal werkt vaak laaggekwalificeerd, goedkoop personeel zodat er geen goede band tussen dier en mens ontstaat, terwijl die essentieel is voor dierenwelzijn. Als in een megastal geruimd moet worden, zijn direct veel dieren het slachtoffer.

2. Gezichtspunten bij voorstel 2 van het burgerinitiatief

Het onderzoek naar fijnstofconcentraties rond intensieve veehouderijen loopt al een aantal jaren. Bij drie pilotbedrijven in de gemeente Gemert-Bakel worden op de bedrijven de emissies van onder andere fijnstof gemeten. Ook staan er rond het LOG De Rips twee meetstations om de emissie van fijnstof te meten. Daarnaast vinden er landelijk metingen plaats bij alle stalsystemen. Verder zal er mobiel meer gemeten gaan worden door onder ander de provincie. Conclusie hiervan is dat er al op initiatief van de provincie gemeten wordt.

Daarnaast kan gewezen worden op ander onderzoek dat loopt. Dit betreft de relatie tussen fijnstofconcentraties en de volksgezondheid. Reeds 29 mei 2009 heeft minister Klink van VWS bij brief aan de voorzitter van de Tweede Kamer laten weten dat een breed georiënteerd onderzoeksvoorstel in ontwikkeling was. Een citaat uit die brief:

“Dit onderzoek heeft twee doelen. Ten eerste om de blootstelling van omwonenden van intensieve veehouderij aan fijnstof, een aantal microbiële agentia (waaronder MRSA en Coxiella Burnetii) en endotoxinen vast te stellen. En ten tweede om de gezondheidsproblemen bij omwonenden in kaart te brengen aan de hand van bestaande registratie van huisartsenpraktijken in regio's met veel intensieve veehouderij en deze te vergelijken met controleregio's. Vervolgens zal de mogelijke relatie tussen blootstelling en gezondheidsproblemen onderzocht worden.”

Dit onderzoek wordt nu uitgevoerd met een prominent Brabants aandeel. Het college van Gedeputeerde Staten heeft op eigen initiatief, op verzoek van gemeenten en op aangeven van Provinciale Staten een aanjaagfunctie vervuld voor dit onderzoek.

In de aanloop naar het statendebat zijn door huisarts Jan Hoevenaars uit Elsendorp kanttekeningen geplaatst bij, respectievelijk vragen gesteld over de opzet van dit onderzoek (op de debatavonden met burgers en op de deskundigenbijeenkomst):

- a) waarom bij het fijnstof alleen pm10-deeltjes onderzocht en niet pm2,5?
- b) waarom wordt de geur- en ammoniakbelasting niet meegenomen?
- c) wordt er aandacht besteed aan een gebied met hoge concentratie van pelsdieren?

Deze opmerkingen zijn als volgt beantwoord door prof. dr. ir. Dick Heederik van de universiteit Utrecht op de deskundigenbijeenkomst, die tevens aan de leiding staat van het onderzoeksteam dat dit onderzoek uitvoert:

- a) er wordt in het onderzoek wel naar de verhouding tussen pm2,5 en pm10 gekeken, maar pm2,5 is vooral een verkeersprobleem, in de intensieve veehouderij gaat het vooral om grotere deeltjes;
- b) het is nog een discussiepunt of de geurbelasting wordt meegenomen;
- c) de pelsdierenproblematiek speelt op een heel specifieke locatie, die wordt wellicht in het onderzoek meegenomen.

Overigens zij erop gewezen dat allerlei overheden en partijen vertegenwoordigd zijn in de klankbordgroep (onder voorzitterschap van dijkgraaf en voormalig gedeputeerde Lambert Verheijen) bij dit onderzoek, onder wie de genoemde huisarts J. Hoevenaars en de initiatiefnemers van het burgerinitiatief.